

I. GYERMEK JOGELLENES KÜLFÖLDRE VITELE VAGY VISSZATARTÁSA

Amennyiben gyermekét a (volt) házastársa, élettársa (gyám, esetleg más személy) - **az Ön tudta és/vagy beleegyezése nélkül - külföldre vitte** (jogellenes külföldre vitel) **vagy** bár ideiglenesen jogszerűen vitte külföldre, de azután **a tartós vagy végleges telepedés szándékával ott jogellenesen visszatartotta** (jogellenes visszatartás), Ön az **1980-as Hágai Gyermekelviteli Egyezmény (Magyarországon kihirdette az [1986. évi 14. tvr.](#)),** ill. az EU-tagállamok egymás közötti viszonylatában a **[2201/2003/EK rendelet](#)** alapján kezdeményezheti a gyermeknek a korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti államba való visszaadását. (A Hágai Gyermekelviteli Egyezménynek immár több mint kilencven állam részese.)

a) bírósági eljárás

A gyermeknek a korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti államba való visszaadásáról szóló **döntés meghozatala a bíróság hatáskörébe tartozik.**

E kérdésben minden esetben annak az államnak a bírósága dönt, ahová a gyermeket vitték, ill. ahol visszatartották. Magyarországon ezekben az ügyekben a Pesti Központi Kerületi Bíróság rendelkezik kizárólagos illetékességgel.

Az eljáró bíróság annak megítélése során, hogy jogellenes-e az elvitel vagy visszatartás, a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti jogot veszi figyelembe, vagyis azon állam jogát, ahonnét a gyermeket elvitték. Így amennyiben Magyarországról vitték külföldre a gyermekét vagy ott tartják vissza, a jogellenességre a magyar családjog az irányadó.

aa) A magyar jogban az új Polgári törvénykönyv (2013. évi V. tv.) hatálybalépése, azaz **2014. márc. 15. előtt megvalósult gyermekelvitel** esetén a korábbi Családjogi törvény ([1952. évi IV. tv.](#)) rendelkezései, ill. a Legfelsőbb Bíróság 284. számú polgári kollégiumi állásfoglalása nyújt iránymutatást. Az állásfoglalás szerint a gyermek külföldre vitele az alábbi esetekben minősül jogellenesnek:

a) együtt élő szülők esetében a szülői felügyeleti jogot együttesen gyakorló szülők közül az egyik szülő a másik szülő hozzájárulása nélkül viszi külföldre a gyermeket, kivéve, ha a gyámhatóság döntése ezt lehetővé tette;

b) különélő szülők esetében a szülő a nem nála elhelyezett gyermeket a másik szülő hozzájárulása nélkül viszi külföldre;

c) különélő szülők esetében a szülő a nem nála elhelyezett gyermekkel tartósan vagy végleges letelepedés szándékával külföldön marad, holott a másik szülő csak a kiutazáshoz járult hozzá, a kinn maradáshoz nem;

d) különélő szülők esetében a szülő a nála elhelyezett gyermeket a másik szülő beleegyezése nélkül tartósan vagy végeleges letelepedés szándékával viszi külföldre, kivéve, ha bírósági döntés ezt lehetővé tette;

e) olyan szülő viszi külföldre a gyermeket, akinek szülői felügyeleti jogát megszüntették, vagy akinek a szülői felügyeleti joga szünetel; a jogellenességet a szülői felügyeleti jogot gyakorló másik szülő hozzájárulása nem szünteti meg;

f) harmadik személy a szülői felügyeletet gyakorló szülők bármelyikének hozzájárulása nélkül, illetőleg - a kiutazáshoz történt hozzájárulás esetében - tartósan vagy végleges letelepedés szándékával viszi a gyermeket külföldre, kivéve, ha bírósági döntés ezt lehetővé tette;

g) a szülő a gyermek végleges letelepedés szándékával történő külföldre távozásához hozzájárult, ezt a nyilatkozatát azonban a gyámhatóság nem hagyta jóvá.

ab) **2014. márc. 15-ét követően megvalósult gyermekelvitel esetén** az új Polgári törvénykönyv vonatkozó rendelkezései az irányadók:

4:152. § [A gyermek gondozása, lakóhelyének és tartózkodási helyének meghatározása]

(5) A gyermek huzamos időn át - így tanulmányok folytatása, munkavállalás vagy más hasonló célból - önállóan vagy egyik szülőjével mindkét szülő egyetértésével tartózkodhat külföldön.

(6) A gyermek letelepedés céljából történő külföldre távozásához erre vonatkozó szülői engedély szükséges.

4:166. § [Döntés a közös szülői felügyelet gyakorlásával összefüggő vitában]

Ha a közös szülői felügyelet gyakorlása során a szülők valamely kérdésben nem tudnak megállapodni - a lelkiismereti és vallásszabadság körébe tartozó kérdés kivételével - a gyámhatóság dönt.

4:175. § [Közösen gyakorolt szülői felügyeleti jogok]

(1) A különélő szülők a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben közösen gyakorolják jogaikat akkor is, ha a szülői felügyeletet a szülők megállapodása vagy a bíróság döntése alapján az egyik szülő gyakorolja, kivéve, ha a gyermekétől különélő szülő felügyeleti jogát a bíróság e tekintetben korlátozta vagy megvonta.

(2) A gyermek sorsát érintő lényeges kérdésnek tekintendő a kiskorú gyermek nevének meghatározása és megváltoztatása, a szülőjével azonos lakóhelyén kívüli tartózkodási helyének, huzamos időtartamú vagy letelepedés céljából történő külföldi tartózkodási helyének kijelölése, állampolgárságának megváltoztatása és iskolájának, életpályájának megválasztása.

(3) Ha a különélő szülők egyes, a (2) bekezdésben meghatározott, közösen gyakorolt felügyeleti jogosítványok tekintetében nem tudnak megegyezni, erről a gyámhatóság dönt.

b) központi hatóságok segítsége

A gyermeke visszaadása iránti igénye érvényesítéséhez kérésére Önnek a fenti Hágai Gyermekelviteli Egyezmény, valamint uniós rendelet alapján az egyes államok által erre kijelölt ún. **központi hatóságok nyújtanak segítséget.**

A gyermeke visszaadása iránti kérelmével fordulhat a központi hatóságokhoz, akár abban az államban, ahonnan a gyermeket külföldre vitték (a gyermek szokásos tartózkodási helye) vagy abban, ahová a gyermeket vitték, ill. ahol visszatartották (ahol a gyermek ténylegesen, jogellenesen tartózkodik). Nem kötelező a központi hatósági segítség igénybevétele, a gyermek visszaadása iránti kérelmét Ön közvetlenül is benyújthatja azon állam bíróságánál, ahová a gyermeket vitték, ill. ahol visszatartották.

A központi hatóságok felvilágosítást, ill. jogi tanácsadást nyújtanak a kérelmezőknek, szükség esetén segítenek a gyermek visszaadása iránti kérelem elkészítésében, külföldre továbbítják az iratokat, tartják a kapcsolatot az érintett ország központi hatóságával, amely adott esetben a

gyermek felkutatásában is közreműködik, valamint a külföldi jogi képviselő biztosításához is segítséget nyújt.

Magyarországon az 1980-as Hágai gyermekelviteli egyezmény, ill. a 2201/2003/EK uniós rendelet szerinti központi hatósági feladatok ellátásáért felelős hatóság neve, elérhetősége:

Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium
Nemzetközi Magánjogi Főosztály
Cím: 1055. Budapest, Kossuth tér 4.
Levelezési cím: 1357 Budapest Pf.: 2.
E-mail cím: nmfo@kim.gov.hu
Tel.: +36 795-4846; +36 795-6094
Fax: +36 795-0463; +36 795-0518

c) kérelem előterjesztése

A gyermek visszaadása iránti kérelmet az erre rendszeresített **formanyomtatványon** kell előterjeszteni. A formanyomtatvány letölthető magyar és angol nyelven az alábbi linkekre kattintva:

[HUN](#)
[ENG](#)

A magyar Központi Hatóság, azaz a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Magánjogi Főosztálya e nyomtatványok kitöltéséhez kérésre segítséget nyújt. Tekintettel arra, hogy minden ügy egyedi, a tényállás tisztázása, valamint az ügy lehetséges kimenetének körvonalazása érdekében a személyes konzultációt is biztosít a kérelmezők számára.

A személyes megbeszélés időpontját a kijelölt ügyintézővel előzetesen egyeztetni szükséges. Az ilyen ügyben érintett ügyfélnek azonban mindenekelőtt egy rövid írásbeli beadványt kell benyújtania a Nemzetközi Magánjogi Főosztályhoz. **E beadványnak tartalmaznia kell a következőket:**

- **a tényállás rövid leírása**
- **a központi hatóság közreműködésének kérése**
- **az elérhetőségének feltüntetése (az ügyintézés meggyorsítása céljából a lakcím mellett az e-mail címet, telefon-, ill. fax-számot is célszerű feltüntetni).**

II. GYERMEK JOGSZERŰ KÜLFÖLDRE VITELE VAGY JOGSZERŰ KÜLFÖLDÖN TARTÁSA

1) gyermek jogszerű külföldre vitele

Amennyiben Ön gyermekével együtt tartósan vagy végleges letelepedés szándékával külföldről Magyarországra ill. Magyarországról külföldre óhajt távozni, annak megelőzése érdekében, hogy Ön ellen a fentiek szerint a gyermek visszaadása iránti nemzetközi eljárás induljon, Önnek az eredeti államban, tehát **a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti államában kell tisztáznia**, hogy az adott állam joga szerint milyen feltételekkel viheti jogszerűen külföldre gyermekét.

a) Amennyiben külföldről Magyarországra szeretne jönni gyermekével tartósan, úgy a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga által a gyermek jogszerű külföldre viteléhez előírt feltételeket kell teljesítenie. Ezek hiányában ugyanis a külföldön maradt szülő eljárást indíthat Önnel szemben a jogellenes Magyarországra hozatal vagy Magyarországon való visszatartás miatt, és ennek során a Központi Hatóságok közreműködését is kérheti.

Ezért gyermekének Magyarországra való visszahozatalát megelőzően feltétlenül tájékozódjon a szülői jóváhagyás vagy bírósági engedély beszerzéséről.

Ehhez nyújthat segítséget az Európai Bizottságnak az interneten közzétett, a gyermekek jogszerű külföldre vitelére vonatkozóan készített egy [tájékoztatója](#), amely tagállamonként külön-külön tartalmazza a vonatkozó nemzeti rendelkezéseket.

b) Amennyiben Magyarországról kíván külföldre távozni gyermekével huzamos időtartamra vagy végleges letelepedés szándékával, a következőket teheti annak érdekében, hogy jogszerűen vihesse külföldre a gyermekét:

- i. A gyermekével huzamos időn át vagy végleges letelepedés szándékával való külföldre távozáshoz be kell szereznie a másik szülő hozzájárulását, illetve engedélyét.
- ii. Ha másik szülő nem adta hozzájárulását, illetve engedélyét, a gyámhivatal döntését kell kérnie a gyermek huzamos időtartamú vagy telepedés céljából történő külföldi tartózkodási helyének kijelölésére.

A jogszerű külföldre vitel jogszabályi hátterét [az új Polgári törvénykönyv XVIII. fejezete](#) képezi. Ezen feltételek betartása esetén Ön gyermekével jogilag rendezett körülmények között távozhat külföldről Magyarországra ill. Magyarországról külföldre (az elvitel nem minősül jogellenesnek); ezáltal is elkerülhető a gyermek számára megterhelő, a szülők számára is idegőrlő, kapcsolatukat gyakran véglegesen ellehetetlenítő, egyes esetben elhúzódó és költségessé váló bírósági procedúra.

2) gyermek jogszerű külföldön tartása

Előfordulhat, hogy gyermekével jogszerűen, de csupán ideiglenesen távozik külföldről Magyarországra ill. Magyarországról külföldre, ám azonban utóbb megváltozik a szándéka és a gyermekkel a tartósan vagy véglegesen e másik országban kíván maradni. Ez a gyermek jogellenes külföldön tartásának minősül. Annak érdekében, hogy ez esetben is jogszerűen járjon el, Önnek az eredeti államban, tehát **a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti államában kell tisztáznia**, hogy milyen feltételekkel maradhat külföldön gyermekével.

a) Amennyiben külföldről jött Magyarországra, úgy ezúttal is a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti állam által a gyermek jogszerű külföldön tartásához előírt feltételeket kell teljesítenie.

Az Európai Bizottságnak a gyermekek jogszerű külföldre vitelére vonatkozóan készített [tájékoztatóját](#), amely tagállamonként külön-külön tartalmazza a vonatkozó nemzeti rendelkezéseket, érdemes a részletek miatt átnézni.

b) Amennyiben Magyarországról ment külföldre, úgy ezúttal is a következőket teheti annak érdekében, hogy jogszerű legyen a gyermeke tartós vagy végleges külföldön maradása:

- i. A huzamos időn át vagy végleges külföldön maradáshoz be kell szereznie a másik szülő hozzájárulását, illetve engedélyét.
- ii. Ha másik szülő nem adta hozzájárulását, illetve engedélyét, a gyámhivatal döntését kell kérnie a gyermek huzamos időtartamú vagy telepedés céljából történő külföldi tartózkodási helyének kijelölésére.

Budapest, 2014. ápr. 8.